

Nefndasvið Alþingis
Berist allsherjarnefnd
Austurstræti 8-10

Tilvísun vor: 98.11
Dags.: 28.02.2006

150 REYKJAVÍK

Efni: Umsögn Landsvirkjunar - 456. mál

Með bréfi allsherjarnefndar, dags. 17. febrúar 2006, hefur Landsvirkjun borist til umsagnar frumvarp til laga um heimild til að afsala til Landsvirkjunar vatnsréttindum og landi vegna Búrfellsvirkjunar, 456. mál. Umsögn fyrirtækisins fer hér á eftir.

Í úrskurði Óbyggðanefndar í máli nr. 7/2000 um Gnúpverjaafrétt, sem kveðinn var upp 21. mars 2002 var meðal annars skorið úr um eignarrétt á Búrfellssvæðinu vestan Þjórsár. Nefndin gerði grein fyrir sölu Gnúpverjahrepps á vatnsréttindum í afrétti hreppsins í upphafi síðustu aldar og framsali á þessum réttindum með einkaréttarlegum samningum allt þar til ríkið lagði fram hluta þeirra sem framlag sitt við stofnun Landsvirkjunar 1965.

Óbyggðanefnd komst að þeirri niðurstöðu að Gnúpverjahreppur hefði ekki átt afréttinn og því hvorki verið til þess bær að afsala landi né vatnsréttindum. Afrétturinn sé þjóðlenda í eigu ríkisins ásamt þeim hlunnindum sem sem henni tilheyra. Nefndin taldi því að lögbundin heimild til að framselja þessi réttindi til Landsvirkjunar, þar á veðal vatnsréttindin, hefði verið gerð með einkaeignarréttarlegri tilvísun til sameignarsamningsins þar sem afhent voru að hluta þau réttindi sem af hálfu ríkisins höfðu verið keypt af skilanevnd a/s Titan. Hinir einkaréttarlegu samningar sem raktir verða til sölu Gnúpverjahrepps á lands- og vatnsréttindum hafi verið ólögmatir og sökum vanheimildar hreppsins hafi hvorki með einkaréttarlegu framsali né lögum verið hægt að framselja þessi réttindi til Landsvirkjunar. Því hafi ekki stofnast beinar eignarréttarheimildir í einkaeignarréttarlegum og stjórnskipulegum skilningi Landsvirkjun til handa.

Í framhaldi af þessum úrskurði Óbyggðanefndar var á Alþingi, 128. löggjafarþingi 2002-2003, í febrúar 2003 lagt fram frumvarp til laga um heimild til að afsala tilteknum vatnsréttindum til virkjunar í Þjórsá ásamt landi sem til þarf í þessu skyni, 613. mál. Málið varð ekki útrætt.

Óbyggðanefnd kvað upp úrskurð 10. desember 2004 í máli 2/2003, Holta- og Landsveit ásamt Landmannaafrétti í Rangárþingi ytra. Í sambandi við Búrfellsvirkjun kom þar til skoðunar svæðið austan Þjórsár. Í úrskurði nefndarinnar er m.a. rakin tilurð þess að réttindi í Þjórsá voru seld Einari Benediktssyni og síðar íslenska ríkinu. Niðurstaða varðandi réttindi Landsvirkjunar var samskonar og verið hafði vestan árinna í úrskurðinum um Gnúpverjaafrétt. Ekki var heldur talið að Landsvirkjun gæti byggt eignarrétt á lögum eða hefð. Væri fyrirtækið því ekki eigandi landsréttinda, þ.m.t. vatnsréttinda á svæðinu í skilningi þjóðlendulaga. Fyrirtækið færi hins

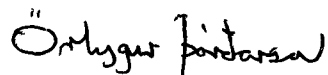
vegar með eignarrétt að mannvirkjum/framkvæmdum sem það hefði reist á afréttinum og nyti lögvarins réttar til nýtingar þeirra.

Eigendur Landsvirkjunar, sem eru auk ríkisins, Reykjavíkurborg og Akureyrarbær, hafa ætíð gengið út frá því að framlög eignaraðila við stofnun fyrirtækisins og síðar væru óskoruð eign þess. Hafa eignarhlutföll verið reiknuð út frá þessu ásamt öðrum réttindum og skyldum. Ber því brýna nauðsyn til að leiðrétta þann misskilning sem uppi hefur verið varðandi eignarhald á þeim réttindum sem ríkið lagði fram og koma þeim í það horf sem frá upphafi var ætlun allra aðila málsins.

Frumvarp það sem nú er til umsagnar er óbreytt frá fyrra frumvarpi að öðru leyti en því að eftir úrskurð Óbyggðanefndar 10. desember 2004 tekur frumvarpið nú einnig til lands- og vatnsréttinda austan Þjórsár.

Landsvirkjun leggur til að frumvarpið verði samþykkt eins og það liggur fyrir.

Virðingarfyllst

Örlygur Þórðarson
yfirmaður lögfræðimála